

MEGJEGYZÉSEK EGY CIKKHEZ

„Amicus Plato, sed magis amica veritas” (Barátom Plato, de még ennél is jobb barátom az igazság). Ezeket a szép szavakat Arisztotelésznek tulajdonítják, bár így, latinul szokták emlegetni. Most ezzel vigasztalom magamat, mikor egy nagyon tisztelt barátom visszaemlékezéseinek egy részéhez fűzök megjegyzéseket. Ez a visszaemlékezés a KARSZT ÉS BARLANG nemrégben megjelent 1994. évi számában jelent meg „Amit a könyveimben nem írhattam meg” címmel, Kessler Hubert tollából.

Noha életemben csak néhányszor találkoztam Kessler Huberttel, mégis „szellemi barátomnak” tekintettem. Mint kisdíák, szinte rongyosra olvastam a „Barlangok mélyén”-t; később, mikor felejtethetlen professzorom, Dr. Papp Ferenc meghívott a Budapesti Műszaki Egyetem Ásvány- és Földtani Tanszékére demonstrátornak, hozzájutottam egyéb műveihez is: folyóiratcikkeihez, doktori értekezéséhez stb. Nagyon sokat tanultam ezekből a művekből; akkor ismertem fel, hogy az általam csak hobbiból űzött barlangászás, milyen komoly geológiai, közettani stb. előtanulmányokat, milyen tudományos gondolkodást igényel, s nem utolsósorban azt, hogy az ember tájékozott legyen a szakirodalomban, hogy tudja, az elődök mit végeztek az adott szakterületen.

Kessler ezt írja cikkében, hogy „szükségesnek tartok még néhány olyat megemlíteni, amiről még régebben írtam, de vannak, akik ezt nem olvasták, vagy talán megfélelkeztek róla”. Egy 1933-ban megjelent publikációjára hivatkozik: „A Szárhegytől délre még több kis töbör van, melynek fenekén szűk nyílás szolgál a víz levezetésére... a Baradlában nincsenek ennek megfelelő vízbefolyások, ...tehát a víz egy teljesen különálló barlanghálózaton keresztül jut napfényre a jósvafői forrásokban. E kérdésre a tavaszi hóolvadáskor alkalmazott festési kísérlet vetne világgosságot”.

Igen ám, de ezt az elméletet maga K. H. cáfolta meg öt évvel később, doktori értekezésében (a Földrajzi Közlemények 66. kötetében, 1938-ban külön publikációként is megjelent). Ennek 9. oldalán ezeket írja a Jósva-forrásról:

„Összefüggését a Styx patakka, nemcsak az áradások és zavarosodások egyidejűsége, hanem sikerült klórozási kísérletek is igazolják”. Ugyanitt a Komlós-forrásról: „A Styx áradásait éppen úgy, mint a Jósvaforrás megérzi. Kisebb vízhozama miatt **nem sikerültek tökéletesen a klórozó kísérletek, de időszakos áradásainak, zavarosodásainak és hőmérsékletváltozásainak szoros összefüggése a Styx hasonló jelenségeivel, kétségtelenné tesz, hogy a barlangi patak vizének egy része itt bukkan felszínre**”. (Kiemelés tőlem, T. F.). Tehát 1938-ban K. H. már elveti 1933-as elméletét, a „teljesen különálló barlanghálózatot”.

A „teljesen különálló barlanghálózat” létét, ill. az ezt megalapozó vízfestési kísérletet végül Kessleről függetlenül Jakucs László és csapata végezte el 1952-ben. Ennek volt köszönhető a Béke-barlang felfedezése; e sorok írója is e csapat egy szerény tagja volt.

Jakucs olvasta Kessler publikációit, nem is feledkezett meg róluk. A tudományos publikációk előírásai szerint pontos hivatkozással idézte Kesslert (pl. fő tudományos művében, „A karsztok morfogenetikájá”-ban, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1971, nem kevesebb, mint 11 alkalommal). A nagyközönségnek szóló könyveiben külön is elismerte érdemeit: „A BETE barlangkutatói, különösen Kessler Hubert volt az egyetlen, akinek az érdeklődését már felkeltették a Baradlától függetlennek látszó, esetleg más barlangrendszerek jelenlétére is utaló karsztjelenségek” írja Jakucs az 1957-ben megjelent „Aggtelek és vidéke — Útikalauz”-ban.

Meg vagyok győződve, hogy nem sértettem elhunyt barátom, dr. Kessler Hubert emlékét; ha élne, bizonyára maga is helyreigazította volna azokat a sorokat, melyeket úgy is lehet értelmezni, mintha a Komlós-forrás barlangját, a későbbi Béke-barlangot az ő útmutatása alapján fedezték volna fel Jakucsék.

*Dr. Tamás Ferenc
Professor Emeritus
(Veszprémi Egyetem)*